

Tiivistelmä Helsingin lastensuojelun kommenteista Eduskunnan tarkastusvaliokunnan lausuntopyyntöön 11.2.2021

Pia Gripenberg
Projektiasiantuntija
Helsingin Sote
Lastensuojelu

Helsinki

1. Miten lastensuojelupalveluiden valvonta toimii?

Ongelmakohtia ja kehittämis ehdotuksia (1/2):

- **Valvonnan kautta koostuva tieto on hajallaan eri paikoissa ->**
Lasteri-rekisterillä (Valviran ylläpitämä avoin rekisteri palvelun tuottajista) on tavoitteena saada jatkossa rakennettua tietokanta, joka on kaikkien valvontaa toteuttavien viranomaisten käytössä kansallisella tasolla. Tämä poistaa päällekkäistä työtä ja tukee yhtenäisten käytäntöjen rakentumista. Varmistettava lainsäädäntö ja resurssit Lasteri-rekisterin käyttöönottoon kansallisena työvälineenä.
- **Valvontaviranomaisten työnjaon selkiytymättömyys** (kunnat, aluehallintovirastot, Valvira, eduskunnan oikeusasiamies) ->
Työnjakoa tulisi entisestään selkiyttää. Tulisi määritellä nykyistä tarkemmin palvelun järjestäjän valvontavastuu lastensuojelussa ja jäsentää nykyistä selkeämmin, mikä on aluehallintovirastojen, mikä Valviran ja mikä Eduskunnan oikeusasiamiehen rooli paitsi valvovana myös linjaavana viranomaisena lastensuojelussa.

- Yhteisten kansallisten laatumäärittysten soveltamisen vähyys eli **laadun määrittämisen kirjavuus lastensuojelussa** ->
Järjestettävä kansallista keskitettyä, säännöllistä koulutusta sekä laatusuosituksen että valvontatoiminnan osalta laajasti kuntasektorille.
- Lasten kuulemisen sekä **kokemustiedon keräämisen epätasa-arvoisuus** palvelumuodosta riippuen ->
Lasten kuulemisen mahdollisuuksien monipuolistaminen ja kehittäminen osana valvontatoimintaa, ei pelkästään osana lastensuojelun laitoshoidon valvontaa.
- **Ennakollisen valvonnan kaventuminen epätarkoituksenmukaiseksi** tietosuojalainsäädännön tiukennuttua ->
Lainsäädännön tarkentaminen ja tietojen luovuttaminen kunnan rekistereistä kolmannelle osapuolelle ja vastaavasti poliisilta kunnalle vapaaehtoisia valmennettaessa (sosiaalihuoltoja lastensuojelulakien mukaiset tukihenkilöt, tukiperheet, perhehoitajat).

2. Valvotaanko eri sijaishuollon muotoja riittävästi ja kohdentuuko valvonta mielestänne oikeisiin kohteisiin?

- Valvontatoiminnan jakautuminen ei näyttäydy tasavertaisena eri palvelumuodoissa sijaishuollossa.
- Laitoshoidon valvonta varsinkin vaativien laitoshoidon palvelujen osalta on viime vuosina korostunut ja erityisesti perhehoidon valvonta jäänyt hyvin vähälle.
- Toimeksiantosopimussuhteisen perhehoidon valvontamenetelmistä ja –tavoista tulisi käydä kansallista keskustelua ja menetelmiä tulisi kehittää.

3. Omavalvonta:

Mitkä ovat lastensuojelupalveluiden omavalvonnan hyvät ja huonot puolet? Mikä on näkemyksenne omavalvonnan roolista lastensuojelupalvelujen valvonnassa?

- Sosiaali- ja terveysministeriön tulee antaa omavalvontasuunnitelmien sisällöstä, laatimisesta ja seurannasta sosiaalihuoltolain 47 §:n 2 momentissa mainittu asetus.
- Nykyinen valtakunnallinen ohjeistus on riittämätön ja puutteellinen. **Suunnitelmien käytön yhtenäistäminen siten, että kansallista lomakepohjaa edellytetään käytettäväksi.**
- Omavalvontasuunnitelman dokumenttipohjia tulee kehittää siten, että **eri palveluille on oma pohja.**
- Seurannan suunnittelun ja toteutumisen valvonta; mietittävä **seurannan toteutumisen todentaminen.** Mahdollistaako Lasteri tulevaisuudessa tämän?

Helsingin kaupunki on yhdessä Uudenmaan kuntien kanssa kehittänyt lastensuojelun valvontaa osana Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa – kokemuksia yhteistyöstä

- + Yhteinen työ vähentää päällekkäistä työtä
- + Aiempaa yhtenäisemmät laatumääritykset ja linjaukset mm. sanktioista -> Ohjauksellisuus ja johdonmukaisuus myös palveluntuottajien näkökulmasta lisääntyy
- + Mahdollisuus kehittää valvontatoimintaa laajemmalla kokemuspohjalla ja erilaiset palveluiden järjestämisrakenteet huomioiden
- + Tiedon kertyminen valvottavista palveluntuottajista palvelemaan yhtä kuntaa huomattavasti suuremman asiakasjoukon palvelujen järjestämistä
- Osaamisen epätasainen kertyminen ja jakautuminen; myös osa-toimenkuvalla valvontaa tekevien vaihtuvuuden tuomat haasteet
- Työnjaon ja siten vastuun epätasainen jakautuminen

KIITOS!